

חוברת עזר
להוראת חומש ויקרא

פרשת מצורע

החוبراּת הופקָה במעזֶם משותָף של מינהָל החינוך הדתִי
מכלָלה ירושלָים ותלְמוֹוד תורה מורהָה
ע"פ תוכניַת הלימודים בתורה של בית הספר הייסודי הממלכתי דתִי

ירושלָים עיֵה"ק, התשע"ה

©

כל הזכויות שמורות
מושר להעתיק ולצלם ללא מטרות רווח
תلمוד תורה מורה ירושלים
ת.ד. 34055 ירושלים, 40'91

כתביה: הרב גדי שר שלום
צוות היגוי ועריכה: הרבנים הלל פלסר, עמוס נתנאל, רפאל וסרטיל, דבר שפרן
סדר: הרב משה קפלן

תוכן העניינים

5	פתיחה
פרק יד	
6	טהרת המצורע .....
16	קרבנות מצורע עני .....
17	צראת הבית .....
27	המסרים העולים מפרק יד .....
פרק טו	
31	טומאת הזב .....
38	טומאת בעל קרי .....
39	טומאת נידה .....
40	טומאת זבה .....
42	סיכום דיני זבה .....
43	חתימה .....
44	המסרים העולים מפרק טו .....
45	סיכום לפרשיות תזריע ומצורע .....
46	טבלת סיכום דיני נגעי בתים .....

飞

פתחה

בדומה לפרשת תזריע גם פרשת מצורע עוסקת ברובה בעניין הצרעת (יד, א-נ). ההבדל העיקרי בין ענייני הצרעת שבספרשת "תזריע" לענייני הצרעת שבספרשת "מצורע" הוא שפרשת תזריע עוסקת בדיוני צרעת הגוף והבגד, ואילו פרשת מצורע עוסקת בטהרת המצורע ובענייני צרעת הבית.

מצורע שנטרפא אינו חוזר לחיים תקינים בבית אחד, טהרטו אורכת שבועה ימים, שלב אחר שלב. דבר זה מלמד על חומרת טומאתו של המצורע.

כפי שכבר למדנו בפרשת תזריע, הצרעת היא חסד מאת ה' וכאשר אדם מישראל סר מדרך הטוב והישר, ה' מזוהירו ושולח לו צרעת. צרעת הבתים משמשת אזהרה ראשונה לבעל הבית על שלא נזהר בלשונו, וכך אמרו חכמיינו ז"ל במדרש ויקרא רבה (יז, ד):

"געיים הבאים על האדם, תחללה הן באים בביתון; חור בו - טעון חליצה, ואם לאו - טעון נתיצה. הרי הן באים על גנדון; חור בו - טעון בכימה, ואם לאו - טעון שריפה. הרי הם באים על גוף; חור בו - יטهر; ואם לאו - בדד ישב".

בסוף פרשת מצורע מופיעות פרשיות טומאה - זב, בעל קרי, נידה וזבה (טו, אלג) - שנועדו לזרז את האדם בשמירת קדושתו.

פרק יד

בפרקנו שלושה נושאים עיקריים:

1. טהרת המזורע
2. קרבנות מזורע עני
3. צרעת הבית

טהרת המזורע (פסוקים א-כ)

נאמר בפסוק ב: **“זאת תהיה תורת המזערע ביום טהרטו והובא אל הכהן”**

נסב את תשומת ליבם של הילדים לכך שבפסוק זה נאמרה לראשונה המילה “**מזערע**” (בפרשנה הקודמת נזכר רק ”גַע צְרָעָת“ או ”**אִישׁ צְרוּעָה**“ וצדומה).

נאמר שמכאן דרישו חכמינו ז”ל בזיקרא רבא (טז, ב) שהצרעת באה כעונש על הוצאה שם רע:

”לפייך משה מווהיר את ישראל ואומר להם: **“זאת תהיה תורה המזערע, תורה המוציא שם רע.”** (מצורע – מוציא רע).

נוסיף ונאמר שמצורע שנתרפא אינו חוזר לחוים תקינים בבת אחת, אלא שלב אחר שלב, דבר המלמד על חומרת טומאתו של המצורע. נאמר לילדים שתהליך הטהרה של המצורע מתחיל קודם כל בתשובה, בדברי האלשיך: ”**כִּי אֵין הַבָּהָן עוֹשֶׂה לוֹ רַק [אֶלָּא] הַכְּנָה, אֲךָ הוּא הַמְּרָפָא אֶת עָצָמוֹ... שֶׁלְפָנֵי ה' נִתְהַר מְעֻנוֹ.**”

nocel labia a et dbari hermab"m behalchot tshuba (perkutim A-B) ba hem mafretz hermab"m et shelbi hata'at shel hata'at le'avor: hikrat hata'at ve'azibato, harta, vidi'i be'pa'ha vekbelah le'etid ud shittakim bo: "yivud ulio yod'u talmot shel yeshov lo'ha hata'at le'ulom" (hermab"m shem perak b, halcha b). b'ekh nchuk acel hildim at chibbuta shel hata'at lefni ha'.

נאמר בפסוק ג: "וַיֵּצֶא הַבָּהּן אֲלֵמָחוֹן לְמִחְנָה..."

nu'la at hashala: ci'atz b'psuk zeh na'amr she'hachon yoz'a al mezor'ut, vailo b'psuk hakodus na'amr ha'po'ok, shamezor'ut ba al hachan? n'sbir she'hachon acen yoz'a al machoz le'michna (shehri le'mezor'ut asur le'hunes le'michna yisrael) akz la matrakh hrba, v'b'mekabil mezor'ut ba le'kratato meshom cabodi, shel yiztrax le'tkabbal le'mikom bo mitzuyim anshim mezor'utim v'g'm c'di la'hetra'ih, v'ekh catav ha'sporno: "vohba al hachan - al mikom kdrov choz' le'michna shiobel hachan b'cavod v'beli r'v torah le'levat lar'otav".

"וַיָּרֶא הַבָּהּן וַיָּגֵן נְרָפָא נֶגֶע-הַצְּרוּעַ מִן-הַצְּרוּעַ"

nocel latar ba'zoni hildim at sh'machto hrba shel hachan ber'ato ci' mezor'ut shb' hata'at ul hata'at v'narf'a mmachlati. ndaber g'm ul hikrat ha'tob shel mezor'ut ul ekd she'hachon li'ya otavo l'kul or'ek takofet crutu, v'u'orru le'shov midiboriyu ha'mekourim v'lekbel ul uz'mo la'leshov le'hata'at.

נאמר בפסוק ד: "וַיֵּצֶא הַבָּהּן וַיָּקַח לְמִטְהָר שְׁתִּים צְפְּרִים חַיָּת טְהֻרָת וְעֵץ אָרוֹן וְשֵׁנִי תְּזַלְעָת וְאֹזֶב"

melb'd ha'ziforim ulio le'khat unav shel u' ar'z, zemer zbu' be'zavu shni ha'mofek matol'ut (zbu'u adom) v'gbe'ul shel z'mach azob.

1. סדר הטהרה ביום הראשון

נאמר בפסוק ת: "וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְשַׁחַט אֶת־הַצְבָּרָה הַאֲחָת אֶל פְּלִי חֶרֶשׂ עַל מֵים חַיִם"

כלומר הכהן מצווה (לכהן אחר, ויש אומרים שהוא עצמו) לשחוט את מן הציפורים וליתנו את דמה בכלי חרס שיש בו מי מעין ("מים חיים").

נאמר בפסוק ז: "אֶת הַצְבָּר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָה וְאֶת עַז הָאָרֶץ וְאֶת שְׁנִי הַתּוֹלָעָת וְאֶת הַאֲזֹב וּטְבֵל אֹתוֹת וְאֶת הַצְבָּר הַחַיָּה בְּרוּם הַצְבָּר הַשְׁחַטָּה עַל המים החיים".

לאחר מכן הכהן קשור את ענף עץ הארץ והازוב עם רצועת הצמר הצבועה בתולעת השני וטובל אותם עם הציפור החיה (בלי לקשרו באותה) בכלי החרס המלא בדם הציפור ובמים החיים.

נאמר לילדיים שהמצוות האמורות בפסוקים אלה הן חוק ונזירת מלך, כמו שכותב האלشيخ:

"הנה אין ספק כי אין דבר בכלל משפטינו תורהנו בפרטות אשר אין בו צפוני סודות, כי המשפט לא秠יקם אשר אין רעיון יוביל מחשבתו ובונתו... כי מי עמד בבודה".

עם זאת חכמיינו ז"ל נתנו מעט טעם לדברים ואמרו, שהמצווה לקחת דוקא ציפורים היא מפני שדרךן של ציפורים לפטוף, ודבר זה רומו לכשלונו של המזורע בעווון לשון הרע, וכדברי רש"י:

"לפי שהנוגעים באים על לשון הרע שהוא מעשה פטפוח דברים, לפיכך הזוקק לטהרטו צפירים שפטפחים תמיד בצלצוף קול".

לגביו הצביע על לקיחת עץ ארז ואזוב, כתוב רש"י:

"זען או – לפי שהנוגעים באים על גנות הרות. ושני תולעת ואזוב – מה תקנתו ויתרפא? ישפfil עצמו מנאותו בתולעת ובאזוב".

נוסיף על דברי רשי את דברי האברבנאל, שציוויים אלה רומיים למצובו של המצורע עם שבו בתשובה. הציפורים החיות מסמלות את החיות החדשה ששבה לגופו, אך הארץ בחוסנו מסמלת את הצלת המצורע מהחרפת החולי, הצמר האדום מסמל את בריאות דמו, והאוזוב מסמל את מצבו החדש של המצורע הנקי מחטא ומעלה ריח טוב, וכך כתוב **האברבנאל**:

"ולבן היה צריך בשתי טהרות, אחת – שיתפרנס שהוא בריא...
ויתחבר לכל איש מהעם, והטהרה השנייה – היא בהקריבו קרמן
לפני השם שיבפר לו... כי הנה הביא שני צפירים להורות חיות
שהוא כבר חי ואינו נודר החוש במצורע, עיין ארו... שלא יתרעט
בכל ויתמיד זמן ארוך להורות שהוא כבר ניצול מעיפוש ליהותי,
ושני תולעת שהוא מראה אדם, להורות על שלמות דמו... ואולם,
להורות על שלמות ריחו הטוב שכבר אין בו סרחות כלל".

על אף שהמצורע עשה תשובה, עליו לעבור תהליך של כפלה כדי שתשובתו תהיה אמיתי ושלמה. כך יינקה למורי מחתאו ומטומאתו, כפי שעולה מדברי האלשיך שכותב:

"זהה על המטהר - על ידי תשובתו בטבוליהם האלו... כי בא ליתר
מסייעין אותן".

ובבם המטהר וגוי – ... כי על ידי העז שנגרם הצרעת נכתמו בהם כתמיון, וצריך שיבכנסם בדמותם תשובה ומודוק מקבל אל אשר
חטא על הנפש.

ويשב מחוץ לאחלה שבעת ימים – שהוא עד ישוב ליתקן עוד ימים
רבים" וכו'".

נאמר בפסוק ז: "זהה על המטהר מן-הצרעת שבע פעמים וטהרו ושלחו
את-הצפר החייה על-פני השדה"

הכהן המטהר אווח בידו את האגודה הטבולת בדם ובמים חיים ומזה על המטהר.

גם מצוות אלו - הטבילה בדם ובמים, ההזאה על המטהר ושילוח הציפור החיה אל מחוץ לעיר - הם גזירות המלך.

נאמר בפסוק זה: **"זָכְבָּס הַמְטָהָר אֶת בָּנְדִיו וְגַלְחָ אֶת כֹּל שַׁעֲרוֹ וְרַחֵץ בְּמִים וְטַהַר וְאַחֲרֵ יָבֹא אֶל הַמְחֻנָּה וַיֵּשֶׁב מְחוֹצֵן לְאַהֲלוֹ שְׁבָעַת יְמִים"**

כלומר ביום הראשון שלאחר ההזאה ושילוח הציפור, המטורע מגלה את כל שערו (בתער, אף את זקנו ופאותיו) ווטבל את גופו ואת בגדיו. לאחר הערב שימוש רשיי לשוב למתחנה ישראל, אבל עדין אינו חוזר לחיק משפחתו, אלא נשאר מחוץ לאהלו.

כתב בעל הפתב והקבלה בשם הגאון מוילנא:

"תרי [שני] עניינים שמעיןן [אנו שומעים מהמלחילים] 'מחוץ לאהלו'. האחד – אהלו ממש, אסור לבנים לביתו אלא ישב חוץ ממנו. השני – 'אהלו' זו אשתו, שאף חוץ לביתו אמור בתשימוש המטהה".

סביר את הפסוק לפי פשוטו של מקרא, כפирושו של הגאון מוילנא, שהمطلوب מצווה לישב מחוץ לביתו, ולא נביא את פירושו של רש"י הלומד מכאן שהمطلوب אסור בתשימוש המיטה, כדי לא להיכנס לענייני צניעות כשאין הכרח בדבר.

2. סדר הטהרה ביום השבעי

נאמר בפסוק ט: **"זָהָה בַּיּוֹם הַשְׁבִּיעִי יַגְלֵחַ אֶת כֹּל שַׁעֲרוֹ אֶת רָאשׁוֹ וְאֶת זָקְנוֹ וְאֶת גַּבְתָּ עַינֵּי וְאֶת כֹּל שַׁעֲרוֹ יַגְלֵחַ וְכַבֵּס אֶת בָּנְדִיו וְרַחֵץ אֶת בָּשָׂרו בְּמִים..."**

השלב השני של טהרת המטורע, הוא ביום השבעי: א. גילוח כל שערו.
ב. טבילה גופו ובגדיו. ג. הערב שימוש.

וּמְהֻרָּה"

זהו שלב נוסף בטהרת המצורע. אחרי כיבוס הבגדים והטבילה יכול המצורע להכנס לבתו, לדברי הספרנו: "ומהֻרָּה - מעניין וישב מהוין לאהלו".

3. סדר הטהרה ביום השמיני

א. קייחה

נאמר בפסוק י: "וַיְבִיאוּם הַשְׁמִינִי יִקַּח שְׁנִי כְּבָשִׂים תְּמִימִם וּכְבָשָׂה אֶחָת בְּתַשְׁגַּתָּה תְּמִימָה...".

טהרת היום השמיני מתחילה בלקיחת שני כבשים, אחד לאשם ואחד לעולה, וכבשה שלישית לחטאota.

"וּשְׁלֵשָׁה עֲשָׂרָנִים סָלָת מְנֻחָה בְּלֹילָה בְּשָׁמְןָ...".

עם כל קרבן מביא המטהר מנחה, עשרון סולת. סך הכל מביא המטהר שלושה עשרונים סולת מנחה. את המנחה בוללים בשמו, כפי שראינו בפרשת ויקרא, ועל כן נאמר "בלוליה בשמן".

כאן לראשונה נאמר שבבאים מנחה עם הקרבן. מנהה זו נקראת "מנחת נסכים" ודינה מובאים בפרשת שלח (ובמדבר פרק טו).

בקצתה נאמר, אדם שבביא עולה או שלמים, בין בנדבה ובין בחובה, עליו להביא עם קרבנו מנחת נסכים:

א. סולת בלוליה בשמו (הכנתה כמנחת סולת ונקרות כליל על המזבח).

ב. יין לניסוך על גבי המזבח (ושופכים את היין לתוך ספל שנמצא על גג המזבח).

הcheidיש שמחדשת כאן התורה לגבי קרבנות המצורע הוא, שמצורע מביא עמו מנחה - עשרון סולת, גם לקרבן החטאota. (למרות שמנחת נסכים מבאים רק עם קרבן עולה ושלמים).

”זָלֶג אֲחֵד שְׁמֹן“

שmeno זה הובא על מנת להזות ממו לפניהם וلتת על גופו המזורע כפי שנבואר בהמשך.

ב. הקרבת האשם

נאמר בפסוק יא: ”זַהֲעִמֵּיד הַפְּהַז הַמְּטַהֵר אֶת הָאִישׁ הַמְּטַהֵר וְאַתֶּם לִפְנֵי הָרָא פָּתָח אֲחֵל מוֹעֵד“

כלומר הכהן מעמיד את המזורע עם קרבנותיו בפתח אוהל מועד. בכל שלבי הטהרה לא נכנס המזורע לתוך העוזרת, שכן כל עוד לא הסתיימים תהליך טהרתו, הרי הוא טמא (נקרא: ”מחוסר כיפורים“). מעשה ההקרבה והעלאת המנחה נעשים על ידי הכהן בתוך העוזרת.

נאמר בפסוק יב: ”זָלֶקֶת הַפְּהַז אֶת הַכְּבֵשׂ הָאֲחֵד וְהַקָּרֵיב אֹתוֹ לְאַשְׁם וְאַתָּה לְגַעַשׂ וְהַגִּיר אַתָּם תְּנוּפָה לִפְנֵי הָרָא“

כלומר הכהן לוקח כבש אחד, מקרב אותו (”והקריב אותו“), מייחד אותו לשם אשם, ומניפו יחד עם לוג השמן בעודו בחים.

נאמר בפסוק יג: ”זִשְׁחַת אֶת הַכְּבֵשׂ בַּمְּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַת אֶת הַחֲטֹאת...“
לאחר התנופה שוחטים את כבש האשם בצפון המזבח כדי קודשי קודשים (עולה, חטא וASHAM).

שאר השלבים - קבלה (בمزורך), הולכה, זריקה וכו' - נעשים על ידי הכהן, וכ Cohen אחר מקבל מזו הדם בידו ומזה על המזורע (ראה חזקוני פסוק יד).

נאמר בפסוק יד: ”זָלֶקֶת הַפְּהַז מִדְם הָאֲשֶׁם וַיְנַתֵּן הַפְּהַז עַל-תְּנוּךְ אֲזֹן הַמְּטַהֵר הַיְמָנִית וְעַל בְּחֵן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל בְּחֵן רֶגֶל הַיְמָנִית“

הכהן נוטנו מזו הדם על האברים המרכזיים בהם חטא המזורע, כדי להזכיר לו את חטאו ולעורר לו תשובה, לדברי בעל העקדת יצחק:

"והיה הכהן המטהר מזה מדם האשם על תנוק אונו ועל בחוננותו ידו ורגלו, לרומו אליו כי אשם אשם לה' וישם דמי מלחמה עמו בשלוש איברים האלו הראשיים אשר אליהם יתייחסו כל הפעולות האנושיות, כי האוזן בלבד מיוחד לדיבור אשר חטא בו, והנה חיד הוא בלי המעשה אשר אליו יתייחסו כל העניינים הנתלים בסור מרע ועשה טוב, וחרגך שהוא בלי התנוועה אשר בו יתלו העניינים אשר בסוף הפסוק 'בקש שלום ודרפהו'."

נאמר בפסוקים טו-טו: "וַיָּקֹח הַפְּהָنָן מִלְגֵג הַשְׁמָן... וְזֹה מִן הַשְׁמָן בְּאַצְבָּע שֶׁבַע פָּעָמִים לְפָנֵי ה'"

כלומר שהכהן עומד פתח אהל מועד ומזה שבע פעמים לכובן הפרוכת המפרידה שלפני קדש הקדשים. זהה זו מגלה את חומרת חטא המצורע שהרי רק במקרים חריגים מזים נגד הפרוכת (כגון חטאת פנימית ובאים הcipורים).

נאמר בפסוק יז: "וּמִתְּרַחֲרַח הַשְׁמָן אֲשֶׁר עַל כְּפֹן יִתְּן הַפְּהָנָן עַל תנוק אָנוֹן המטהר הימנית ועל בְּחֵן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל בְּחֵן רְגָלוֹ הַיְמָנִית עַל דם הָאָשָׁם"

הכהן נותנו מון השמן על אותם איברים שעלייהם נתנו מון הדם. השמן רומז לאדם שעליו להיזהר מחתאה הלשון על ידי לימוד תורה ושמירת מצוות, כפי שעולה מדברי בעל העקדת יצחק שם:

"ומייתר השמן מזה על אלו האיברים הימניים עצמן על דם האשם, לומר שרפואת הדם הוה והפרת בתמיוי היה לקבל עליו אוור התורה האלקיות ומצוותיה".

השמן משמש להדלקת הנרות, ולכן הוא רומז לתורה שמאיירה לנו את הדרך.

נאמר בפסוק ייח: "וְהַנּוּתָר בְּשֶׁמֶן אֲשֶׁר עַל כְּפֹן יִתְּן עַל ראש המטהר..."

נסכם את נתינת השמן בשלושה שלבים:

- א. הזאה מון השמן לפני ה'.
- ב. נתינת השמן על אברי המצורע.
- ג. נתינת שאר השמן על ראש המטהר.

ג. הקרבת כבשה לחטא תאת

נאמר בפסוק יט: "וַיָּעֶשֶׂה הַפְּנֵן אֶת הַחֲטֹאת וּכְפֵר עַל הַמְּטָהָר מִטְמָאתוֹ..."
לגביו סוגי הקרבן ומטרת הקרבנות אומר הרמב"ן: "...ולא ידענו מה
ענין הכפרות הללו כלן. אולי האשם יכפר... החטא על חטאו אשר חטא
בימי הנגע, אולי בעצמו נתן תיפלה לאלhim... ועל פי איוב א, כב. כלומר
לא הצדיק עליו את הדין".

נציין שהמצורע סומך את ידיו על ראש חטאתו ומתוודה על חטאו.

נאמר בפסוק כ: "וַיַּעֲלֵה הַפְּנֵן אֶת־הַעַלֶּה וְאֶת־הַמְנִיחָה הַמִּזְבְּחָה וּכְפֵר
עַל־יְדֵי הַפְּנֵן וְטָהָר"

בגמר הקרבת הקרבנות מתכפר המצורע ונטהר לנMRI, ואז יכול
לאכול קדשים ולהכנס למקדש.
גם בהקרבת העולה סומך המצורע את ידיו על ראש קרבנו. לאור
דברי הנצי"ב שהזכירנו בפרשת ויקרא, שמקוריב העולה מתפלל בעת
סמיכת הידיים שה' יჩכים אותו בדעת אלקים, נוכל לומר אף כאן,
שהמצורע סומך את ידיו על ראש הקרבן ומבקש מה' שיתנו לו חכמה
בתורה וישמור פיו ולשונו מכל דבר רע.

בקרבנות עולה ושלמים, יש דין מיוחד: בעל הקרבן מחויב להביא גם
נסכים - סולת ושמן למנחה ויין לניסודה. על המצורע להביא נסכים אף
עם קרבנות האשם והחטאתי, על אף שבדרך כלל אין מבאים עם
נסכים. לפיכך אמר רבי אברהם סבע, בעל צורור המור, תפקיד המנחה המצורפת
לעליה ושלמים הוא להודות לה' על שכיפר לו על עונו:

"וְהַמְנִיחָה לְהֻדוֹת לְה'... אַחֲרֵי שֵׁה' יִתְבָּרֵךְ נִתְרָצָה לוֹ בָּאָב אֶת בֵּן
יִרְצָה".

סיכום שלבי טהרת המצורע

סדר טהرتו הראשונה של המצורע ביום הראשון:

1. שחיטתת הציפור האחת על המים החיים שבכלי החרס (פסוק ח).
  2. טבילת הציפור החיה, עץ הארץ, האזוב ותולעת השני, בדם הציפור השחוטה ובמים החיים (פסוק ו).
  3. הזאה על גב ידו של המטהר בדברים שנטבלו בדם ובמים (פסוק ז).
  4. שילוח הציפור החיה על פני השדה (פסוק ז).
  5. טבילת בגדי המצורע במקואה, גילוח כל שערו וטבילת גופו (פסוק ח).
- דרגת הטומאה של המצורע לאחר מעשי טהרטו הראשונים, נשארת 'אב הטומאה', ולכן אסור לו להכנס לאהלו. מכל מקום טומאתו קלה יותר והוא רשאי להכנס לתוך המחנה.

סדר טהרטו השנייה של המצורע ביום השביעי:

1. גילוח שני של כל שערו (פסוק ט).
2. טבילת בגדיו (פסוק ט).
3. טבילת גופו (פסוק ט).
4. הערב שמש.

לאחר טבילתו ביום השביעי מפסיק המצורע להיות 'אב הטומאה', ודינו ככל 'טבול يوم'. הוא נקרא אז 'מחוסר כיפורים' כי עדין לא הקריב את הקרבנות שעלייהם הוא מצווה, ועודין הוא אסור באכילת קדשים, ובכניסה למקדש.

סדר טהרטו השלישית של המצורע ביום השמיני:

1. המצורע מביא:
  - א. שני כבשים זכרים (אחד לאשם ואחד לעולה).

- ב. כבשה אחת נקבה (לחתאת).
- ג. שלושה עשרונים סולות בלולים בשמן ולנסכי שלושת הכבשים).
- ד. לוג אחד שמן ולהזאה מול הפרוכת ולנטינה על המצורע).
2. עמידה: הכהן מעמיד את המצורע בפתח אוהל מועד (אסור לו להכנס לחצר אهل מועד, כי עדין לא הושלמה טהרטו).
3. תנופת כבש האשם ולוג השמן (פסוק יב).
4. שחיתת האשם (פסוק יג).
5. נתינה מדם האשם על תנוך איזנו של המיטהה, על בohn ידו ועל בohn רגלו (פסוק יד).
6. הזאה מן השמן שבע פעמים מפתח אוהל מועד לכovo קודש הקדשים (פסוק טז).
7. נתינה מן השמן על התנוך והבחנות של המצורע (פסוק יז).
8. יציקה מן השמן על ראש המיטהה (פסוק יח).
9. הקרבת החטא (פסוק יט).
10. הקרבת העולה והמנחה (פסוק כ).
- לאחר שישים מצורע להביא קרבנותיו, הרי הוא טהור ורשי לأكل בקדשים.
- סדרי טהרטו של המצורע, על שלבייהם ופרטי דיןיהם וריבוי קרבנותיו, מעידים על החומרה היתרה של עוזן לשון הרע.

קרבנות מצורע עני (פסוקים כא-לב)

ככל אין הבדל בין סדרי הטהרה האמורים בכל מצורע לסדרי טהרטו של מצורע עני, ההבדל היחיד הוא שמצורע שידו משגת נדרש להביא שני כבשים (אחד לאשם ואחד לעולה), כבשה נקבה לחטא, שלושה עשרונים סולות בלולים בשמן ולוג שמן להזאה, ואילו מצורע עני נדרש להביא כבש אחד לאשם, שני תורים או שני בני יונה, אחד

לחטאתי ואחד לעולה, עשרון סולת ולוג שמו למנחת נסכים ולוג שמו להזאה.

נשׁוּב וְנִדְגִּישׁ שְׁעֵיקָר טהָרָתָנוּ שֶׁל המְצֹרָע מִתְחִילָה בְּתָשׁוּבָה, וּבְכֵן אֵין
הַבְּדִיל بֵּין עֲנֵי לְעַשֵּׂיר.

נאמר בפסוקים כא-כב: *"זֶאת דְּלָהוּ וְאֵין יְדוֹ מִשְׁגַּת וְלֶקֶחׁ בְּבֵשׁ אֶחָד
אֲשֶׁר... וְשַׁתִּי תְּרִים אוֹ שְׁנִי בְּנֵי יְוָנָה אֲשֶׁר תִּשְׁגַּג יְדוֹ וְהִיא אֶחָד חַטָּאת וְהֶאָחָד
עַלָּה"*

מפסוקים אלה עולה אהבת ה' לעני ורצוינו שיתכפרו עונונתיו על אף
שאין ידו מישגת את הנדרש לשם כפירה לפי הסדר הרגיל, וכדברי בעל
העקדת יצחק: "זאת תהיה תורה המצורע והישראל, אשר לפי עצם
תועלותיה הקפידה התורה מאד על עשייתה, ושלא ייחל לעשות אם דל ואם
עשדר".

לאור דבריו נוכל לומר שימוש גודל החשיבות והתועלת של טהרת
המצורע, התורה חוזרת על כל סדר טהרטו, להציג שגם אם המצורע
הינו עני, מכל מקום חייב הוא בכל שלבי הטהרה.

צָרֻעַת הַבַּיִת (פסוקים לג-נז)

נאמר בפסוק לד: *"כִּי תָבֹא אֶל אָרֶץ בְּנֵנוּ אֲשֶׁר אָנָי נְתַן לְכֶם לְאַחֲזָה
וְנַתְתִּי נֶגֶע צָרֻעַת בָּבִיטָה אָרֶץ אֲחֹתְכֶם"*

מבאר האבן עזרא: "כִּי וְה [צָרֻעַת הַבַּיִת] נוֹהֵג בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבָדָה בְּעַבוּר
גּוֹדֵל מִעֵלָת הָאָרֶץ, כִּי הַמִּקְדָּשׁ בְּתוֹכְם וְהַכְּבּוֹד [ה'] בְּתוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ".
על פי דבריו נוכל להסביר לילדיים את גודל מעלת הארץ וקדושתה,
ושה' שוכן בקרוב ישראל במקדש, ועל כן נוגע בתים מופיעים דוגמא
באرض ישראל.

נדגיש בפסוק זה שהצראת איננה מחלת רגילה, אלא מחלת הבאה מאותה/, ולכן נאמר: "וַנְתַתִּי גֶּגֶעַ צְרָעָת", וכך כתוב הרמב"ן: "אמר הכתוב בגעיו הבתים 'וַנְתַתִּי גֶּגֶעַ צְרָעָת' לרמזו כי יד ה' העשיה זאת לא טבע כלל". מעין זה כתוב גם הרמב"ס בהלכות טומאת צראת (טז, י), אלא שהוסיף שגם צראת הבית באה בעווון לשון הרע, וזה לשונו:

"זה השינוי האמור בגבירות ובכתיות... אינו ממנהנו של עולם, אלא
אות ופלא היה בישראל, כדי להחוורן מלשון הרע, שהמספר לשון
הרע משתנות קירות ביתו...".

סביר שבגעו לצלעת האדם, ישנו מחלות שען דומות לצראת, מה
שאין כן בגעיו בתים שם פלא גמור.

צראת הבית באה גם על צרות העין, לדברי חכמיינו ז"ל במסכת יומא
(דף יא עמוד ב): "וַיָּבֹא אֲשֶׁר לוּ הַבַּיִת" – "...אֵלָא לְלַי' לְמַה לֵי? מַי שְׁמִיחָד
בֵּיתוּ לוּ, שָׁאַנְנוּ רֹצֶחֶת לְהַשְׁאֵיל בְּלֹיו".

וש"י במסכת ערכיין (דף טז עמוד א) כתוב: "צרות העין – שצראה עינו
באחרים ואינו מנהה שבנו מבליו על ידי שאלה. שיחד ביתו – כל
תשמשו, שלא להשאים לאחרים".

סביר, שאדם שמקבש לשאול מחברו כלי מסויים וחברו נמנע
מלחשאי מהתוך צרות עין ומתרץ את סירובו באמרו שאין לו כלי כזה
– נענש בכך שעליו להוציא את כל כלי החוצה באופן שכולם רואים
ששינה מן האמת כ שאמר שאין ברשותו כליזה.

מלשונו הפסוק "בַּי תָּבוֹא אֶל־אָרֶץ בְּנֵעַן... וַנְתַתִּי גֶּגֶעַ צְרָעָת...". אינו
למדים על בשורה טובה שישנה בצלעת על אף היוותה עונש, וכך כתוב
רש"י:

"וַנְתַתִּי גֶּגֶעַ צְרָעָת – בשורה היא להם שהנעים בהם עליהם לפִי
שהתמיינו אמוריהם מטעמוניות של זהב בקורתם בתיהם כל ארבעים
שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נזחן הבית ומויצאן".

הסבר המשכיל לדוד:

"וְאֵת עַל גֶּבֶד בְּאֵת נִמְצָא בְּתִים לְעֹנוֹשׁ, וּבְדָמְרִין אֵין בַּעַל
הַנְּפָשׁוֹת פּוֹגֵעַ בְּנֶפֶשׁ תְּחִילָה, אֲלֹא תְּחִילָה בָּאֵים עַל הַבְּתִים' וּכְרוּ
מִכְלָן מָקוֹם מִתְחִילָת בֵּיאָתָן לְאָרֶץ מִיהָא לֹא בָּאוּ דָרְךָ עֹנוֹשׁ אַלְאָ
דָרְךָ שָׁבֵר".

לימוד זה נשאיר לגיל בוגר, שכן בגיל הצעיר הדבר עלול לבבל את הילדים.

עם זאת נוכל לציין שמלשו הפסוק ניתן ללימוד שהצרעת באה לטובתם של ישראל, לעורר אותם לתשובה, וכפי שאמרו חכמיינו ז"ל במדרש ויקרא רבה (י, א):

"וַיַּנְתַּחַת נָגֵעַ צְרֻעַת... הָאָה הוּא דְבָתִיבָה: 'אֲרֵךְ טוֹב לִיְשָׂרָאֵל אֶלְקִים
לְבָרֵי לְבָב...' לְפִיכְךָ מֹשֶׁה מוֹהֵר לִיְשָׂרָאֵל 'בַּיְתָבוֹ אֵל אָרֶץ בְּנָעֵן'".

ומבואר **בעל הליקוטים** (בחומש "רב פנינים"):

"רוֹצֵחַ לוֹמֶר, הַנְּגָעִים הָאַלְוִים הַמִּנְחָשִׁים לְמַתְנָה טוֹבָה רַק לִיְשָׂרָאֵל...
לְמַעַן שִׁיבְחֵין שָׁה' סִר מַעַלְיוֹ... בַּיְתָנוֹ יְהִי לֹו לְהַתְּרָאָה שִׁיְטֵב
מַעְשָׂיו...".

נוסיף ונאמר שבצרעת הבתים אלו נפגשים עם מידת רחמנותו של ה' יתברך על החוטא בכך שאיננו מעונייש אותו בגופו בתחילת, אלא מתחילה בבית, ממשיך בגד וرك אם אלו לא הועילו עונשו בגופו.
וכך אמרו חכמיינו ז"ל במדרש רות רבתה (ב, י):

"לְעוּלָם אֵין בַּעַל הַרְחָמִים פּוֹרֵעַ מִן הַנְּפָשׁוֹת תְּחִילָה... וְאֵף בְּנֶעֱמָן
בָּן, בְּתְחִילָה חֹן בָּאֵין עַל בַּיּוֹת, אִם חֹרֶב בָּו מָוֶת וְאִם לֹאוּ חֹרֶב חֹן
טָעֹנֵן חֲלִיצָה... חֹרֶב בָּו מָוֶת וְאִם לֹאוּ בָּאֵין עַל הַבְּנָדִים וְטָעֹנֵן
כִּיבּוּס... אַחֲרֵכְךָ חֹן בָּאֵין עַל גּוֹפָךְ".

דברים דומים כתוב האלשיך, וזו לשונו:

"אמנם הנה הָאָל אַבְינוּ יתברך דיבָר בְּנוּ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶת בְּנָיו

יקיר לו ביסורה אותו, כי יאמר אליו: הנה מהראוי הוא על עשותך הרע להכורך עלبشرך מأتים מכות, והנה חטבה תהשך לי אם לא אטיל בעמי רק על לבושך אשר עלייך, והנני מוסיפה להוטיב לך, כי לא אטיל בעמי רק בעצים ובאבניים בבית אשר אתה יוישב, והזאת למתנה טובה תהשך לי להשליך בעמי אשר עלייך על עין ואבן וזהו – 'ונתני נגע צְרֻעַת'...".

נאמר בפסוק להה: "זֹבֵא אֲשֶׁר־לֹא הַבָּיִת וְהַגִּיד לִפְהָן לְאֹמֶר בְּנֶגֶעַ נְرָאָה לְיָ

בַּבָּיִת"

גודל הנגע בבית הוא כשי גריסים (גריס גודלו כאסימונו) לעומת נגעי עור הבשר שהם כגריס אחד. המשמעות הפשטota של המילים "זֹהַגִּיד לִפְהָן לְאֹמֶר" היא, שבעל הבית מצווה להגיד לכחון "בְּנֶגֶעַ נְרָאָה לְיָ", אך מכפילות הלשון ("זהגיד... לְאֹמֶר") למדיו חכמים שהכהן אומר לבעל הבית דברי כיבושין ומוסר על מעשיו.

בבאו ללימוד פסוק זה נסביר כפשטתו של מקרא, שהמילה "לְאֹמֶר" מוסבת על בעל הבית ולא על הכהן.

עם זאת נדבר על דברי הביבו והמוסר בהם פונה הכהן לבעל הבית, מתוך אהבה וכבוד, כפי שעמדנו על כך בפרש תזריע. נسب את תשומת ליבם של הילדים למילה "בְּנֶגֶעַ". חכמים ז"ל לומדים מכ"ף-הדמיון שנוסףפה למילה "נגע", שכשבא בעל הבית אל הכהן לבר שאל המראה שראה בביתו, אל לו להשתמש בלשונו שטחון ששמע שמדובר בנגע ודאי, אלא עליו להשתמש בלשונו ספק, שכן אך ורק הכהן מוסמך להכריע אם אכן מדובר בנגע טמא, וכך כתוב רש"י:

"אֲפִילוֹ תַּלְמִיד חָכֵם שְׂוִידָע שַׁהוּא נְגַע וְדָאִ, לֹא יִפְסֹק דָּבָר בָּרוֹד לּוֹמֶר – 'נְגַע נְרָאָה לְיָ', אֲלָא – בְּנֶגֶע נְרָאָה לְיָ".

נאמר בפסוק לו: "וַצֹּוֹא הַפְּהָן וְפָנוּ אֶת־הַבָּיִת בְּطֻרָם יָבָא הַפְּהָן לְרֹאֹת אֶת־הַנֶּגֶע וְלֹא יִטְמָא בְּלֹא־אָשָׁר בַּבָּיִת..."

הכהן מצווה לאנשי הבית לפנות את כל הכלים והרכוש מן הבית, מפני שאם יפסוק הכהן שהבית טמא בעוד הרכוש בתוכו - יטמא כל הרכוש.

בפסוק זה נזכר על מידת טובו של ה', שחש ומרחם אפילו על החוטאים, ומורה לשמור על רכושם, **כבדי חכמיינו ז"ל במסכת געיגים** (פרק יב, משנה ה):

על מה חפה התורה? על כל חרסו ועל פכו... אם כך חפה התורה על ממונו הבווי, קל וחומר על ממונו החביב, אם כך על ממונו, קל וחומר על נפש בניו ובנותיו, אם כך על של רשות, קל וחומר על של צדיק".

וכך כתוב רשיי בעקבות דברי המשנה:

"ועל מה חפה התורה? אם על כל שפת [כלים שנטהרים בשטיפה במקואה, כגון כלי מטבח, עץ ועור] - יטבילים ויתחר, ואם על אובלים ומשקדים - יאכלם ביום טומאתו, הא לא חפה התורה אלא על כל חרס שאין להם טהרה במקואה".

כלומר כשה תורה מצווה לפנות את הכלים מן הבית המנוגע, כוונתה היא דזוקא לכל החרס שאינו להם תקנה לטהרם, אבל שאר כלים - יש להם תקנה.
נדגיש את מידת טובו של ה' החס אפילו על כל חרס שהוא פשוטים והזולים שבכלים.

נאמר בפסוק ל': "זראה את הנגע והגעה הנגע בקיורת הבית שקערות ריקירות או אדרמדמות ומרקאיין שפל מן בקיר"

כלומר הכהן רואה שהגע הוא במצב ירוד או אדום ונראה כאילו הוא שקווע בקיר.

הכהן אינו מסגיר את הבית בעודו בתוך הבית, אלא יוצא מן הבית ומסגירו, כדי שלא יטמא הוא עצמו וראה להלן פסוק מו).

נאמר בפסקוק לח: *"וַיֵּצֶא הַכֹּהן מִזְבְּחַת אֱלֹהִים וְפָתַח הַבַּיִת וְהַסְגֵּר אֹתָهּ הַבַּיִת שְׁבָעַת יְמִים"*

ה' חס על ממונים של ישראל ולא ציווה להחליט את הבית לטומאה מיד ולנטצ' את אבניו, אלא לעולם אם נמצאו בבית סימני צראת הכהן מסגירנו למשך שבעה ימים, בהם ישנה הזדמנות לחוטא לשוב מחותאו ולהירפא. בכך שונה צראת הבית מצראת העור, שבצראת העור, במקרים מסוימים, המצורע מוחלט לטומאה מיד, כיון שסוף סוף בשרו יכול להירפא.

nocel להביא את דברי האלשיך: "שמאריך [ה'] שבעה ימים באשר עשה לדור המבול... שהמתין להם ישובו".

כמו שתיארנו בפסקוקי צראת העור את תהליך התשובה שעשוה המצורע, אף כאן נדבר על תהליך התשובה שעובר על בעל הבית בשבועו ההסגר כאשר בעל הבית וכל בני הבית נאלצים לנוטש את ביתם ולמצוא מקום מגוריים אחר למשך שבעה ימים. נאמר שהצער והבושה شاملוים אותן אלה כshedaber חטאנס נודע ברבים הס חלק מהתהליך תשובהם.

על פי הספרינו שהבאו בצרפתת הגוף, גם כאן nocel לומר שהכהן המשגיר נושא תפילה על בעל הבית ומשפחתו שייעשו תשובה ויוכלו לטהר את ביתם, שלא יצטרכו לשוב עוד את צער הגלות והבושה.

נאמר בפסקוק לט: *"וַיֵּשֶׁב הַכֹּהן בַּיּוֹם הַשְׁבִּיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פְּשָׁה הַגָּעַב קִירֹת הַבַּיִת"*

אם ישב הכהן אל הבית ביום השביעי ויראה שהגע התרחב והתפשט בקירות.

נאמר בפסקוק מה: *"וַיֵּצֶא הַכֹּהן וְתַלְצֵז אֶת־הָאָבָנִים אֲשֶׁר בָּהּ הַגָּעַב וְהַשְׁלִיכֵי אֶתְהָן אֶל־מִחוֹץ לְעִיר אֶל־מִקּוֹם טְמֵא"*

במקרה זה מצואה הכהן את אנשי הבית להוציא רק את האבנים שבחן הופיע הנגע ולהשליכם מחוץ לעיר.

במשנה בNGUIM (שם) כתוב בעל התפארת ישראל: "אל מקום טמא – למקום שמחויים אותו בטומאה, בנון בית הקברות".

והמלבי"ס כתוב: "אל מקום טמא – שיחיה מקום מיוחד לטומאה ויצינו עלייו כי המהיל על האבנים נתמא".

בדרכן כלל אבנים אין מקבלות טומאה ומסכת כלים פרק ה, משנה יא), אבל אבנים של בית מוגע טמאות ומיטמאות.

נסב את תשומת ליבם של הילדיים למילה "זוחלץ" שבאה בלשונו רביהם, ללמד שגם השכן צריך לסייע לבעל הבית בחילוץ האבנים. בכך יש משום עונש לשכנן על כך שגר בשכנותו של אדם הנכשל בלשונו הרע, ודברי המשנה במסכת NGUIM (פרק יב, משנה ו): "מכאן אמרו – אווי לרשע אווי לשכנו. שניהן חולצין, שניהן קוצעין, שניהן מביאין את האבנים". יתכו לומר עוד, שענשו של השכן הוא על כך שהוא צריך לעורר את שכנו לתשובה, שיפסיק את דיבורו הרע.

נאמר בפסוקים מא-מב: "זאת־הבית יקצע מבית סביב... ולקחו אבנים אחריות והביאו אל־תחת האבנים ועפר אחר יקח וטח את הבית".

בעל הבית מקלף את העפר והטיח שסביר הנגע מצד הפנימי של הבית, משליך אותם אל מחוץ למחנה, שם אבנים אחריות במקומן וטה מחדש את כל הבית. הכהן מסגיר את הבית לשבוע נוסף וראה מסכת NGUIM פרק יג, משנה א).

נאמר בפסוקים מג-מד: "זאם־ישוב הנגע ופרח בቤת אחר חלאן את־האבניים... ובא חפָהן וראה והנִה פְשָׁה הנגע בַּבֵּית...".

בסוף השבוע השני שב הכהן כדי לראות אם הנגע שב ונראה בבית. במילים "ופרח בቤת" אין הכוונה שהגע יפרח ויתפשט יותר ממה שהיה קודם, אלא די בכך שחרר להיראות בבית, כפי שכתב רש"י: "זאין החוזר ציריך פשווין".

נאמר בפסוק מה: "זִנְתֵּץ אֶת־הַבַּיִת אֶת־אָבִנָיו וְאֶת־עָצַיו..."

כלומר הכהן יצווה את בעל הבית להרeros את הבית, על אבניו ועציו (הלבנים, קורות העץ, העפר, הטיח וכו') ולהשליכם מחוץ לעיר.

כתב האלשיך:

"**חֲלֹא** עַל פְּכִינָה קָטְנָה שְׁלֹו חַם הָוָא יַתְבְּרֵה, מה יַעֲשֵׂה עַל בֵּית
שְׁלָמָ? אֵין זֶה כִּי אִם שְׁרָחְמָיו עַל מְעֻשָׂיו יַתְבְּרֵה, וַיּוֹדֵעַ אַלְקִים צְוָתוֹ
לְנַתְזֵן אֶת הַבַּיִת, כִּי כְּכָה יַעֲשֵׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ הַבַּיִת עַל אֲשֶׁר
חַטָּא עַל הַנֶּפֶשׁ, וּבָרוּב רְחָמָיו אֲשֶׁר הִיא רָאוּי לְעַשּׂוֹת בְּאִישׁ עַשָּׂה
בְּבַיְתוֹ... בָּאוּפָן כִּי לְטוּבָת בָּעֵל הַבַּיִת שְׁפֵךְ עַל בַּיְתוֹ חַמְתוֹ."

אם ה' מרחים על ממונם של ישראל, אפילו על דבר קטן, מודיע מעניין את החוטא ומצוחחו לנתח את כל ביתוי התשובה לכך היא שאדם שחתא ולא שב בתשובה על אף ההזדמנויות הרבות שננתנו לו במשך זמן ההסגרים שהסיגרו הכהן, ראוי היה להענישו בגופו בחומרה רבה, אבל ה', אל מלא רחמים, ריחם עלייו ונמנע מלהענישו בגופו, אלא רק ציווהו לנתח את ביתו ובכך לפדות את נפשו מעונש חמור יותר.

דין הנכנס לבית מוסגר, השוכרו או האוכל בו

נאמר בפסוק מו: "זִהְבָּא אֶל־הַבַּיִת פֶּלִימִי הַסָּגֵיר אֶתְזָהָרָב"

שבשבועת ימי ההסגר ישנה טומאה בבית, لكن הנכנס אל הבית בזמן שהוא מוסגר, הריחו טמא, וטהרטו בטבילה במקורה והערב שמש.

נאמר בפסוק מז: "זִיהַשְׁבֵּב בְּבַיִת יַכְבֵּס אֶת בָּגְדִּיו וְהַאֲכֵל בְּבַיִת יַכְבֵּס אֶת
בָּגְדִּיו"

בפסוק הקודם ראיינו שהnEnterן לבית נגוע - נתמא גופו. כאן התורה מלמדת דין נוסף, שהnEnterן לבית ושוחה בו - נתמא הוא ובגדיו. וכך על פי שמזכורות בפסוק דזוקא שכבה ואכילה, אין הכוונה שדווקא אם שכב או אכל בבית נתماء, אלא על שיעור השהייה בא הכתוב למד.

שיעור השהייה המטמא הוא זמן אכילת פרט (חצי כיכר לחם, שהוא ארבע דקות, ויש אומרים שבע דקות). טהרטו היא: טבילה גוף ובגדיו והערב שימוש, כMOVABA ברש"י.

נאמר בפסוק מה: **"זַמְּרִיבָא יָבָא הַפֵּהּן וְרָאָה וְהִנֵּה לֹא־פְּשָׁה הַגָּעַגְעָן בַּבְּית... וְטַהֲר הַפֵּהּן אֶת הַבַּיִת..."**

אם בסוף השבוע השני התבדרר שלא פשה הנגע, כלומר שלא נראתה כלל בקיורת הבית (בדומה להסבירנו בפסוק מדו) – הבית טהור. חכמיינו ז"ל למדו, שפסקוק זה אינו במקומו, ומתווך בכך שברצעת הבתים, מלבד שני ההסגרים הראשוניים, יש מציאות בה נוותנים בבית הסגר שלישי, כMOVABA ברש"י.

אנו נלמד את הפסוק כפשוטו, כפי שפירשנו וכדברי הרמב"ן, שגם חכמיינו ז"ל בדרשותם לא התכוונו לשנות את סדר הפסוקים, אלא למדנו שיש רמז בפסוקים להלכות חדשות בעניין הנגע בבית, וכך כתבו:

"והנה הכתובים במשמעותם, והמדרשות למדו אותן מנוראה שווה למשה בסיני... לא שנעקור הכתוב ממקומו ונקבעו במקום אחר. והוא הנראה אליו בעניין הפרשה הזאת, כדי שייחיו דברי חכמיים, והוא דבר נאה ומתתקבל".

עם זאת נציין שלחכמיינו ז"ל יש מצבים בהם נוותנים בבית הסגר שלישי, כגון אם עמד הנגע בשבוע הראשון ולא התפשט ו McKRHE זה אינו מפורש בפסוקים), מסגירו הכהן שבוע נוסף, ואם התפשט הנגע בשבוע השני – חולץ וקוצה וטה, מסגירו הכהן שבוע שלישי, ואם חזר הנגע ונראה בבית – ינתץ את הבית.

נמצא שנגעי בתים שונים מנגעי עור البشر ונגעי בגדים בכך שנגעי עור البشر ובנגעי בגדים יש רק שבועיים הסגר, ואילו בנגעי בתים, פעמים שהבית מוסגר במשך שלושה שבועות.

טהרת צָרֻעַת הַבַּיִת

פסוקים מ"ט-נ"ג עוסקים בטהרת הבית המנוגע. טהרת הבית דומה לטהרת המצורע עצמוו, אלא שבאדם מצורע הכהן מזה על המצורע שבע פעמים מדם הציפור, ואילו בבית הכהן מזה על הבית שבע פעמים. הבדל נוסף, שבצערעת הבית אין מביאים קרבנות אשם, חטא או עולה לכפרה.

МОובן שטהרת הבית היא בעצם טהרת בעליו, שכן נגעים אלה באו בעוון הבעלים.

הסיבה לכך שבצערעת הבית בעל הבית פטור מלhibbia קרבנות, היא צערעת הבית קלה מצערעת הגוף, מפני שצערעת הגוף באה על אדם שעמד ברשו ולא עשה תשובה כשרה נגע בביתו, לכן מספיקה לו כפירה בצייפורים, וכפי שכתב הרמב"ן (בפסוק נג):

"ובעבור שאין עונש הנגע הנראה בכירתו של אדם בעונש הנגע שבנופו, לא הצריבו הכתוב לאשם וחטא כתמי די לו בכפירה הראשונה שיביא המצורע לטהרתו שהם הצייפורים ועין הארץ והאוב".

המסרים העולים מפרק יד

טהרת המצורע

1. ה' מקבל את תשובה החוטאים - מצורע שעושה תשובה נרפא מצרעתו ונטהר.
2. כבודו של הכהן - יש לדאוג לכך שלא יctrיך לטרווח ולהתרחק כדי לראות את המצורע מחוץ למכתנה.
3. מצוות ה' הן חוקים ומצוות מלך - אין אנו מבינים את טעמי הדינים של טהרת המצורע: הבאת עץ ארץ, אזוב ושני תולעת, שתי ציפורים, שחיתת הציפור האחת ושילוח הציפור השנייה, ההזאות וכו'.
4. מידת הענוה - מצורע שהtagאה מצויה להביא תולעת ואזוב הרומיים לו כי עליו להשפיל עצמו ולנהוג בענוה.
5. רצינות התשובה - א. המצורע מצויה לעבור שלבים שונים בתהליך תשובתו, כדי שהתשובה תהיה אמיתית ושלמה.
ב. במסגרת תשובתו מצויה המצורע להביא קרבנות כפירה.
ג. חלק מסדר הקربת האשם נותן הכהן על תנוך אזנו של המצורע ועל בהונות ידיו ורגליו דם ושמן, כדי להזכיר לו שעליו להישמר משימוש או לעשות דברים אסורים.
6. אהבת ה' לעני - הקדוש ברוך הוא דואג שגם לעניים שאין ידם משגת לknות כבשים, תהיה כפירה.

צראת הבית

1. השגחת ה' בעולמו - נגע הצראת איננו מחלת טبيعית, אלא היא נס הבא כעונש מאת ה' על חטא האדם.

2. **מידת טובו של ה' - א.** על ידי נתינת געג בעית מעורר ה' את האדם לעשות תשובה מחתאו. **ב.** ה' איננו מעניש את האדם מיד בגופו בעונש חמוץ, אלא מתחילה בעונש קל - בביתו.
3. **מעלהם של הכהנים -** רק כהן יכול לפסק בטורת הבית וטומאתו, ואפילו אם יש לפניו תלמיד חכם הבקי בהלכות נגעים, אין לו את הסמכות להכריע.
4. **מצוות תוכחה -** הכהן מצווה לפנות אל בעל הבית המנוגע בדברי כיבושין ומוסר על חטאו.
5. **תוכחה מתוך אהבה -** הכהן מוכיח את החוטא באהבה ובנהchat, כאב המוכיח את בנו.
6. **מידת רחמיו של ה' - א.** ה' חס על ממונים של ישראל, אפילו על כל חרס פשוטים, מצווה לפנות את הבית לפני שיטמאנו הכהן.
ב. הכהן איננו מחייב את הבית מיד לטומאה, אלא מסגירו שבעה ימים כדי שיוכל בעליו לעשות תשובה.
ג. ה' מרחם אף על החוטאים כאב המרחם על בניו.
7. **האחריות של בית הדין -** הדיינים צריכים לציין את מקום הנחת אבני הבית המנוגע כדי שלא יטמאו בהן בני אדם.
8. **אוイ לרשע ואוי לשכנו -** השכן מצווה לסייע לבעל הבית החוטא לחוץ את אבני הבית.
9. **אין מקרה יוצא מיידי פשוטו -** דרשת חכמינו ז"ל המלמדת שבצרעת הבית יש ממציאות בה מסגירים הסגר שלישי, איננה עוקרת את הפסוקים מקומות, אלא מגלה את הרمز שבפסוקים לדרשה זו.
10. **הצורך בכפרה גם על חטאים קלים יותר -** גם אדם שלקה רק בביתו ולא בגופו, זקוק לכפרה ומביא ציפורים.
11. **מידת רחמיו של ה' - ה'** מקל בכפרתו של בעל בית המנוגע ולא מצריכו להביא קרבנות.

פרק טו

בפרקנו חמישה נושאים עיקריים:

1. טומאת זב
2. טומאת בעל קרי
3. טומאת נידה
4. טומאת זבה
5. חתימה

פתיחה

בפרק זה מלמדות אותנו התורה על ארבע טומאות היוצאות מוגפו של אדם: זב, בעל קרי, נידה וזבה.

א. **זב** – אדם שמחמת חוליו יוצאת מקום ברית המילה הפרשה טמאה.

הרואה ראייה אחת של זוב – טמא עד הערב וטהרטו על ידי טבילה בלבד.

הרואה שתי ראיות של זוב (ביום אחד או בשני ימים רצופים) – נעשה זב, ומונה שבעה ימים נקיים מזובו, טובל ביום השביעי ב"ימים חיים" (במי מעין), מהכה עד הערב וטהור.

ראה שלוש ראיות של זוב (ביום אחד או בשניים או בשלושה ימים רצופים) – הרי הוא זב גמור, ולאחר שמנה שבעה ימים לטהרטו, טובל והעריב שימושו, עליו להביא ביום השמיני קרבנות לטהרטו: שני תורים או שני בני יונה, אחד לחטאת ואחד לעולה, וכל זמן שלא הביא קרבנותיו, נשאר בטומאותו.

דרגת הטומאה של הזב היא 'אב הטומאה', ועל כן הוא מטמא כל דבר שהוא נוגע בו.

ב. בעל קרי – אדם שיצאה ממקום ברית המילה שלו הפרשה לבנה. בשונה מזב הוא טמא רק עד שיטבול ויחכה עד הערב, אך אין צריך להביא קרבנות. (בעל קרי הוא ראשון לטומאה).

ג. נידה – אשה שיצא דם מרחמה בדרך נשים הרי היא טמאה טומאת נידה.

משעה שראתה האשה את הדם היא טמאה ממש שבעה ימים במדרגת 'אב הטומאה' מטמאת אדם וכליים וכו'. ביום השביעי עליה לטבול במקווה כדי להיטהר.

דם הנידה הוא 'אב הטומאה', ומטמא במגע ובמשא.

ד. זבה – אשה שיצא דם מרחמה שלא ביום נידותה (באחד מאחד עשר הימים שלאחר שבעת ימי הנידות).

ראתה דם يوم אחד (אפילו כמה פעמיים באותו יום) – שומרת יום בטהרה כנגד יום הטומאה. כלומר טובלת למחזרת ואם אינה רואה עוד דם, בערב היא טהורה.

ראתה דם שני ימים רצופים – שומרת את היום השלישי כנ"ל.

ראתה דם שלושה ימים רצופים – סופרת שבעה ימים נקיים, טובלת ביום השביעי, מביאה קרבן בשミニין ואז יכולה לאכול קדושים.

להבנת פרקנו נקדים מספר נקודות:

א. הדרגה העליונה ביוטר של טומאה היא המת עצמו, והיא נקראת: '**אבי אבות הטומאה**'.

ב. הנטמא על ידי המת, כגון על ידי נגיעה (בין אדם ובין כלים), נקרא: '**אב הטומאה**'. כגון זב, זבה, נידה, מצורע, שרך מת ונבלת הם אבות הטומאה.

ג. '**אב הטומאה**', טומאות חמורה ועל כן בכוחו לטמא אדם וכליים וכל שכן אוכלים ומשקים במגע ובמשא, והם הופכים להיות '**ראשון לטומאה**'.

ד. 'ראשון לטומאה', טומאתו קלה יותר ועל כן אין בכוחו לטמא אנשים וכליים אלא אוכלים ומשקים בלבד והם הופכים להיות 'שני לטומאה'.

ה. כפי שאמרנו 'אב הטומאה' טומאתו חמורה, ועל כן טהרתו ארוכה ומורכבת יותר, ואילו 'ראשון לטומאה', טהרתו קצרה ופשוטה יותר, כפי שתיבאר בפרקנו.

כפי שציינו זב, זבה ונידה הם 'אב הטומאה' ואילו בעל קרי הוא 'ראשון לטומאה'.

טומאת הזב (פסוקים א-טו)

בנוגע לטומאת צרעת הבאו מקרות שוונים מדברי חכמיינו ז"ל ובעקבותיהם מדברי רבותינו הראשונים, שטומאת הצרעת באה כתוצאה מחתא לשון הרע. חכמיינו ז"ל במדרש ויקרא רבה (יח, א) לימדונו שאף טומאת הזיות באה כתוצאה מחתא, וכך אמרו:

"אבל בימי בחרותו אם חטא לוקה בזונות ובצרעת, לפיך משה מוזהיר את ישראל ואומר להם: 'איש כי יהיה זב מבשרו'."

בהמשך דברי חכמיינו ז"ל אלו (שם יט, ד) ישנה התיאchorות גם לטומאת הזבה:

"בעצלתים ימך המקירה ובשפלוות ידים ידלף הבית' - ...רבנן אמרו פתר קרייא [הסביר פסוק זה] באשה, על ידי שהאשה היו מתעצלת מלכשות את עצמה ברاءו - ימך המקירה... 'ובשפלוות ידים' - על ידי שהאשה היו משתחלת [נמנעת] מלבדוק עצמה בעונתה - ידלף הבית', הרי היא מתרבה בדים [נעשית זבה]."

נמצאנו למדים שטומאות הזב והזבה באה כעונש על חוסר צניעות וחוסר זירות בעניין טומאת נידה.

כהמשך לדברי חכמיינו ז"ל אלו אנו מוצאים בדברי הראשונים שטומאות זב נובעת מחתא של חוסר צניעות כלפי נשים. והאברבנאל כתב:

"וכאשר האדם ברודפו אחרי הניאוף וונות ונתן לנשים חילו... הם טמאים במעשיהם... והזבה מפני התמדרת רעתה... וגם מפני ששערת התורה שלא קרה לה זה אלא בעבר נאופים הרבה... כדי שתזהר מזה חיבת תורה בשבועת ימי טהרה והבאת קרבן...".

בלימודנו על הזב והזבה לא נביא את דברי האברבנאל, שכן מוזכרים בהם דברים קשים של ניאוף וכדומה, אלא נלך בדרכם ונסביר שהזבה באה כעונש על חוסר צניעות וחוסר זהירות בענייני נשים, כגון טומאות נידה.

בלימוד סוגיות אלה נפגיש את הילדים עם רגשות והבנות בריאות וטהורות ביחס לנושאים אלה.

נאמר לילדים שהקשר בין איש ואישה נשואים הוא קשר של כבוד ואהבה, שבא לידי ביטוי בגילוי חיבה. גילוי של חיבה מצד אשה נשואה כלפי אדם זר או של איש נשוי כלפי אישה זרה, הוא אסור, ועל כן יכול להביא לטומאה. התורה, ובעקבותיה חכמיינו ז"ל הרחיקו את האדם בטהרתו ובקדושתו, ומחוסר צניעות וכן נשמר האדם בטהרתו ובקדושתו, וכדברי חכמיינו ז"ל בפרשת קדושים: "קדושים תהיו..." – **פרושים תהיו** (מן העניות!).

בלימוד פרק זה נדגיש מספר דברים נוספים:

- א. פסוקי התורה הם 'דברי אלקים חיים', גם אם מדובר בפסוקים העוסקים בדברים שהצניעות יפה להם, וכבר אמרו חכמיינו ז"ל במדרש ויקרא רבה (יט, ג): "בתוב אחד אומר – 'שחורות בעורב'.. אֵף עַל פִּי שְׁנָרוֹת בָּאֵילוֹ חַן בְּעוֹרֹת וְשְׁחוֹרֹת לְאַמְרָם בָּרָבִים, בְּגַ�וְן

- הלבכות זיבח ונגעים, נדה וילדה, אמר הקירוש ברוך הוא: הרי הן
ערבות על... תדע לך שהוא בן, שהרי פרשת וב זוכה לא נאמרו
באות אלא זו בפני עצמה וזה בפני עצמה".
- ב. התורה היא תורה חיים ומדrica את האדם כיצד לנוהג בכל
אורחות חייו.
- ג. לאורך הפרק נזכר על זהירות הנדרשת מפני כבוד ה' וקדושתו.
קדושת המשכן והקרבנות. נזכיר את החובה המוטלת על כל אדם
מישראל וביחוד על הכהנים, לשמור על קדושה זו. טמאים אלה
מווזרים שלא ליהיכנס לשיכון ה', כדי לא לטמא את הקודש
באכילה או ב מגע, כאמור בפסוק ל"א: "זְהֹרַתֶם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִטְמָאתֶם וְלَا יִמְתֹאו בְּטַמְאָתֶם בְּטַמְאָתֶם אֶת מִשְׁבֵּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם".

לימוד נכון של הפסוקים מתוך רצינות וכבוד ראש יראה לילדים מהו
היחס הנכון לנושא, ויתנו להם כלים להיפגש עם הנושא בדרך הרואה.
לימוד באופן זה, מובטחנו שלא יביא לידי תקללה, וככפי שכתב הנז"ב
(טו, ב):

"**אֶלָּא בְּלֹפִי שְׁקַשְׁה לְדִבָּר בָּעֵנִי זִבְחָה וּקְרֵי שְׁהָוָא בְּאַבְרֵי הַוּעָע**
שמתפעלים במחשבה, והיינו סבורים שיווצר טוב למעט הדיבור
והלימוד בהם... משום הבוי כתיב בפרשה זו 'זְהֹרַתֶם אֶלְהָם', שנם
אהרן ילמד עם ישראל אחר שכבר לימד משה בסדר המשנה
כמנהנו. והוא הדין כל רב לתלמידיו, משום שבאמת בלימוד
התורה אין יוצא רע והוא אילת אהבים ויעלה חן' (משל ת, יט)".

נאמר בפסוק ב: "**דִּבְרֻוָּא אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמְרָתֶם אֲלֵיכֶם אִישׁ אֲיַשׁ בַּיְהִיה
זֹב מִבְשָׁרוֹ זֹבּוּ...**"

המיל"ה "זוב", פירושה נזול (כמו "ארץ זבת הלב..."). הזוב מפריש
הפרשא לבנה ממוקם ברית המילה.

"טָמֵא הוּא"

הזב טמא בדרגת אב הטומאה, ומטמא את משכבו, מושבו ומרקיבו באוֹתָה דֶּרֶגֶת טומאה. הזב משולח משני מחנות - אסור לו להיכנס למשכן (מחנה שכינה) וכן למקום חנויות הלויים סבב קלעי המשכן (מחנה לוויה), ואסור באכילת קדשים (אם הוא ישראלי - אסור לו לאכול קדשים קלים כמו שלמים ופסח, ואם הוא כהן - אסור לו לאכול שום קרבן).

מכאן אנו למדים על קדושת בית ה', שלא כל מי שחפץ יכול להיכנס אל הקודש, אלא יש להיות ראויים לכך.

נאמר בפסוק ג: **"וַיְזִיאֵת תְּהִלָּה טָמֵאֲתוֹ בְּזֻבוֹן רַד בְּשָׁרוֹ אֶת-זֻבוֹן..."**

המילה "רד", פירושה נוזל, כמו ריר הפה.

"...אוֹ-הַחַתִּים בְּשָׁרוֹ מָזָבוֹ..."

רש"י מסביר שימושות המילה "הַחַתִּים" היא שהפרשתו עבה, כמו שפנק חותם את הבקבוק ואיןנו נופל ממנו.

נאמר בפסוק ד: **"כָּל-הַמְשַׁכֵּב אֲשֶׁר יִשְׁבֶּב עַלְיוֹ הַזָּב יְטָמֵא וְכָל הַכְּלִי אֲשֶׁר יִשְׁבֶּב עַלְיוֹ יְטָמֵא"**

כתב רש"י: "המיוחד תמיד לכאן...".

כלומר מדובר על מקום הקבוע למשכבו ולמושבו. המשכב והמושב הופכים להיות באוֹתָה דֶּרֶגֶת טומאה כמו הזב עצמו, כאמור 'אב הטומאה' ועל אף שבדרך כלל, 'אב הטומאה' הנוגע באדם או בכלים הופך אותם ל'ראשון לטומאה'.

נאמר בפסוק ה: **"וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגֵּעُ בְּמַשְׁכֵבּוֹ יִכְבֵּס בְּגַדְיוֹ וַרְחֵץ בְּפִים וְטָמֵא עַד הָעֵרֶב"**

כלומר אדם שנגע במשכבו של הזב (והוא הדין במושבו) נטמא, שהרי 'אב הטומאה' מטמא אדם וכליים. טהרתו של אדם זה היא על ידי טבילה במקווה והמתנה עד הערב. הלכה נוספת הנלמדת בפרקנו היא,

שאדם שנטמא והפך להיות 'ראשון לטומאה', מטמא באותו רגע מטמא גם את בגדיו, لكن עליו לטהר אף אותן במקואה מלבד דאגתו לטהרת עצמו.

נאמר בפסוק : *"זֶה יָשַׁב עַל הַכְּלִי אֲשֶׁר יָשַׁב עָלָיו הַזָּב יַכְבֵּס בָּגְדִּיו וְרֹחֶץ בַּמְּמִים וְטַמֵּא עַד הָעָרֶב"*

היושב על מושב הזב, גם אם לא נגע בו ממש ("על הכלוי") – כמו שישב על כרים או כלים שעל המושב), דיינו כדי שישב על מושב הזב, ועליו לטבול במקואה כדי להיטהר.

נאמר בפסוק : *"זָכִירָךְ הַזָּב בְּתַהּוּר..."*

מפסוק זה אנו למדים שלא רק הזב טמא בדרגת 'אב הטומאה' אלא גם רוקו, لكن אם נגע רוק הזב באדם אחר – הוא ובגדיו נטמאים.

נאמר בפסוק ט : *"זֶכֶל הַמְּרֻכֶּב אֲשֶׁר יַרְכֵּב עָלָיו הַזָּב יְטַמֵּא"*

רש"י מסביר שלא רק המרכיב שיושב עליו הזב מטמא, אלא גם החלק שמחזיק בו מלפניו שלא יפול – מטמא, על אף שאינו יושב עליו.

נאמר בפסוק י : *"זֶכֶל הַנֶּגֶע בְּכָל אֲשֶׁר יַחֲתִיא תְּחִתָּיו יְטַמֵּא עַד הָעָרֶב"*

טומאת מרכיב פחות חמורה מטומאת מושב, שכן מרכבו של הזב מטמא את הנגע ולא את בגדיו, בניגוד למרכבו שמטמא גם את בגדיו.

"זֶה נֹשֶׁא אֹתָם יַכְבֵּס בָּגְדִּיו וְרֹחֶץ בַּמְּמִים וְטַמֵּא עַד הָעָרֶב"

הנושא את מושבו או מרכבו של הזב, גם אם לא נגע בהם באופן ישיר וכן שהרימס בעזרת כלאי, הרי הוא טמא, ונחשב הדבר כאילו נגע בהם ממש.

נאמר בפסוק יא : *"זֶכֶל אֲשֶׁר יַגְעֵבּוּ הַזָּב וַיְדִיו לֹא שְׂطֵף בַּמְּמִים... וְטַמֵּא עַד הָעָרֶב"*

המילים "וַיְדִיו לֹא שְׂטֵף בַּמְּמִים" מדברות על הזב. מפשט הכתוב נשמע שם הזב שטף את ידיו, איןנו מטמא עוד בגע, אולם בפסוקים

"ב-י"ג מפורש שהזב נתהר רק לאחר שהפסיק לראות הפרשתו, ספר שבעה ימים נקיים וטבל במים חיים. היכן? על שאלה זו כתוב רש"י, שכונת התורה במצוותה על שיטת הידיים היא בעצם לטבילה הגוף כולה במקווה, כאמור בפסקוק י"ג. בכל זאת הזכירה התורה את הידיים בלבד, למדנו שמידני הטבילה הוא שמספיק שמי המקווה יגיעו אל האברים הגולאים (כמו הידיים) ולא אל האברים המכוסים (כמו בית השחין), וכך כתוב רש"י:

"וירדו לא שטף במים - בעוד שלא טבל מטומאתו. ואפילו פסק מזובו וספר שבעה וחמשה טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהחצי חכחות טבילה גוף של וב בלשון 'שיטה ידים', למדך שאין בית הסתרים טוען בית מים, אלא אבר הנגלי במו היהודים."

נאמר בפסקוק יב: "זכלֵי תְּרֵשׁ אֲשֶׁר יָצַע בְּזֹב יִשְׁבַּר וְכָל בְּלֵי עַז יִשְׁטַר בְּמִים"

כלי חרס שנטמא אין לו תקנה ואיןו יכול להיטהר במקווה אלא שבירתו היא טהرتתו, כפי שלמדנו בפרשת שמיני, זאת בשונה משאר כלים שטהරתם נעשית על ידי טבילה במקווה.

נאמר בפסקוק יג: "זְכִידִיְתָהּ דַּזְבָּזָמָזְבָּז וְסִפְרַלְלַז שְׁבָעַת יָמִים לְטַהֲרָתָו..." מרגע שמספיק הזב לראות הפרשות, עליו לספור שבעה ימים נקיים ללא הפרשה.

"...וְרַחֵץ בְּשָׂרו בְּמִים חַיִם וְטַהָר"

מיוחד דין טהרטו של זב משאר טמאים, שהוא מצווה לטבול דווקא במים חיים, ככלומר מי מעין נובעים, וטבילה במקווה לא מספקת לטהרטו.

נאמר בפסוקים יד-טו: "זָבִיּוֹם הַשְׁמִינִי יִקְחֵ-לֹ שְׂתִּי תְּרִים... וְעַשֵּׂה אֶתְּם הַפְּנֵן אַחֲרֵי חַטָּאת וְהַאֲחָד עַלְּהָ..."

הרמב"ן מבאר מדוע צריך הזב להביא דזוקא חטא תרומות ועולה, וכמה דבריו:

"צְרִיךְ קָרְבָּן לְתַתְּ הַדָּאָה לְשֵׁם שְׁרִיףָ אָתוֹ וְתָהָרוּ, וְצְרִיךְ חַטָּאת לְכַפֵּר עַל חַטָּאוֹ שֶׁלֹּא יִגְרֹום לוֹ עַד חֹלוּי".

כלומר קרבן העולה בא כתודה לה' על ריפויו, וקרבן החטא בא לכפר על כשלונו באיסורי עריות.

ונכל לדבר על פניטו של הכהן אל בעל הקרבנות בדברי תוכחה ומוסר על חטאו, על ידם הוא מעורר אותו לשוב בתשובה ולקבל על עצמו לא לשוב לזו החטא לעולם. כמו כן הכהן מדבר אל ליבו להודות ולשבה לה' על החלמתו וריפויו מוחליו.

סיכום דין זב

- א. דרגת הטומאה של הזב היא 'אב הטומאה'.
- ב. הנטמאים מהזב נועשים 'אב הטומאה' כמוותו.
- ג. טהרת הנטמאים מהזב:
טבילה, הערב שימוש וטבילה בגדים (חוץ מהנטמא ממרכיבו של הזב).
- ד. טהרת הזב:
  1. ספירת שבעה ימים נקיים.
  2. טבילה ב"ימים חיים" - מי מעיין.
  3. הערב שימוש.
4. ביום השמיני מביא קרבנות: שני תורים או שני בני יונה, אחד לחטא תרומות ואחד לעולה.

טומאת בעל קרי (פסוקים טז-יח)

נאמר בפסוק טז: **"וְאִישׁ בֵּיתֹצָא מִמֶּנּוּ שְׁכַבְתִּי זָרָעַ..."**

אדם שיצאה ממוקם ברית המילה שלו הפרשה לבנה הנקראת שכבת זרע, נקרא בלשונו חכמיינו 'בעל קרי'.

"...וְרָחֵץ בְּמַיִם אֲתִכְלֵבְשָׂרוֹ..."

נסב את תשומת ליבם של הילדים למילה "כל", שמננה למדוז חכמיינו זל שהמים במקואה הטהרה צריכים לכוסות את כל גופו של הטובל. חכמיינו שיערו, שהכחות הנדרשת לכך היא ארבעים סאה (ראה עירובין דף ד עמוד ב), כלו מר כ-521 ליטר מים. לימוד זה נכון לגבי כל הטמאים ואינו מיוחד רק לבעל קרי.

"...וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב"

דרגת הטומאה של בעל קרי היא 'ראשון לטומאה', וכדי להיטהר, עליו לטבול במקואה ולהיות עד הערב. כל עוד לא נתהר מטומאתו אסור לו להיכנס למשכן (מחנה שכינה) ואף למקום חנית הלויים שבב קלי ע המשכן (מחנה לוה), אולם מותר לו להמצא במחנה ישראל, ודברי הגمرا במסכת פסחים (סז עמוד ב): "אמר רבי יוחנן: ...בעל קרי משתחח הוין לשתי מהנות".

נאמר בפסוק יז: **"וְכָל־בָּגְדָּן וּכְלָעָור אֲשֶׁר־יִהְיֶה עָלָיו שְׁכַבְתִּי זָרָעַ וְכָבֵס בְּמַיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב"**

שכבת זרע היא 'אב הטומאה' ועל כן היא מטמאת אדם וכליים להיות 'ראשון לטומאה'. טהרתו כלי או בגדי שנטמו משכבת זרע היא על ידי טבילה במקואה, "וכביס במים" ובערב טהור.

טומאת נידה (פסוקים יט-כד)

נאמר בפסוק יט: *"זְאֵשָׁה בִּיְתְּחִיה זֹבֶה דָם יְהִי זֹבֶה בַּבְּשָׂרָה..."*

אשה שיצא דם מרחמה כדרך נשים הרי היא טומאה טומאת נידה.

"...שְׁבָעַת יְמִים תְּחִיה בְּנִדְתָּה..."

משעה שראיתה האשה את הדם, היא טומאה במשך שבעה ימים וביום השביעי עליה לטבול במקורה ולמהתינו עד הערב כדי להיטהר.

אשה נידה אסורה להכנס למחנה שכינה הנמצא בתוך קלעי המשכן ולמחנה ליה, הנמצא מסביב למשכן. כמו כן כל ימי נידתה היא אסורה לבעה.

ז' כל הנגע בה יטמא עד הערב

דרגת טומאותה של הנידה היא אב הטומאה ועל כן היא מטמאת אדם וכליים במנגע ובכמsha ואולם אם אדם נשא אותה גם בלי לגעת בה. אמנים דבר זה אינו מזוכר במפורש, אבל חכמיינו ז"ל לימודנו דין זה). הנוגע בנידה הוא 'ראשון לטומאה' ועל כן עליו לטבול ולהמתין לטהرتינו עד הערב.

נאמר בפסוקים כ-ככ: *"זֶכְלָל אֲשֶׁר תִּשְׁבֶּב עַלְיוֹ בְּנִדְתָּה יְטָמָא... וְכָל הַנְּגָעָבְבָה... וְכָל הַנְּגָעָבְלִי אֲשֶׁר תִּשְׁבֶּב עַלְיוֹ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בְּמִים וְטָמָא עד הערב"*

הנוגע בנידה (ראה פסוק יט), במושבה או במשכבה, או הנושא אותן נעשה 'אב הטומאה' וטענו הוא ובגדיו טבילה והערב משמש. גם מי שנוגע במרקבה של הנידה, נעשה 'אב הטומאה', אולם כמו בזב, המרכיב מטמא את הנוגע בו או הנושא אותו, ולא את בגדיו.

נאמר בפסוק כד: *"זֶאָם שְׁכֵב יִשְׁבֶּב אִישׁ אָתָה וְתַּהֲנִידֵת הַעַלְיוֹ יְטָמָא שְׁבָעַת יְמִים..."*

דין מיוחד יש לאדם השוכב עם הנידה, שהוא נתמם-CNidea, ככלומר נעשה 'אב הטומאה' וטמא שבעה ימים וביום השביעי עליו לטבול במקווה ולהמתין להערב שימוש.

"זֶבַל הַמִּשְׁכֵב אֲשֶׁר יִשְׁכֵב עָלָיו יְטֻמָּא"

כלומר משכבו של השוכב עם הנידה נתמם (ונעשה 'ראשון לטומאה' ולא 'אב הטומאה', כדין מושב, משכב ומרכיב הנידה). גם מושבו ומרכיבו נתמאים אף על פי שאינם מוזכרים בפסוק.لاقאורה דין זה הוא מובן מאליו שהרי השוכב עם הנידה הוא אב הטומאה וממילא מטמא אדם וכליים! אלא צריך לומר שהחידוש הוא שהוא מטמא משכב ומושב וכו' כשבוכב, יושב עליהם, אפילו שלא נוגע בהם! כי שראינו בזב ובנידה).

טומאות זבה (פסוקים מה-ל)

נאמר בפסוק כה: "זֹאת בַּיּוֹב זֹב דָמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עַתְּגַתָּה..."

אשה שיצא דם מרחמה שלא ביום נידותה (באחד מהאחד עשר הימים שלآخر שבעת ימי הנידות. עיין בפירוש הרב קהתני למסכת נידה פרק ד, משנה ד, בהקדמה).

אשה שראתה דם במשך שלושה ימים רצופים, הרי היא טמאה בטומאות זבה. דין זה למדנו חכמיינו ז"ל מהמלילים "ימים רבים" שבפסוקנו ("ימים" - שניים, "רבים" - לפחות יום אחד ניסף). בכך שונה זבה מזב: זב נתמיא מכח "ראיות", ככלומר אם ראה שלוש ראיות של זבה, בין ביום אחד בין שני ימים ובין בשלושה ימים, הרי הוא זב, בעוד שאצל זבה, טומאותה תלויות "בימים", ככלומר אם ראתה הרבה ראיות ביום אחד, הדבר נחשב לה לראייה אחת, ואם ראתה במשך שלושה ימים רצופים דם, יחשב לה הדבר לשלווש ראיות, ודינה צובה.

נאמר לילדים שהזיבת היא מחלת שאינה באה בדרך הטבע, שהרי אשה זו ראתה דם בזמן שאין דרך נשים לראות דם.

"...או כי טוב על נדחתה..."

כלומר ראתה דם סמוך לשבעת ימי נידחתה (בתוכו אחד עשר הימים לאחרי שבעה ימי נידחתה).

"...בְּלֹא יָמִי זֶבַת טְמֵאָתָה בַּיּוֹם נְדַתָּה תְּהִיא טְמֵאָה הוּא"

הזיבת טמאה בדרגת 'אב הטומאה' ומטמא משכב ומושב, בדיקות כמו נידה.

הזיבת באה כעונש על חטא, כפי שהזכרנו בטומאת זב. ה' מביא על האשה מחלת זו, כדי לעורר אותה לתשובה, שתקבל על עצמה חיות חי צניעות וטהרה.

למעשה דין זבה הוא כדינו של זב, עם שני הבדלים בלבד:

א. זב תלוי "בריאות" זובה תלואה "בימים", כפי שהבאנו לעיל.

ב. זב טהרתו בمعنى ("מים חיים") זובה, טהרתה במקורה.

נאמר בפסוק כו: **"בְּלֹא חַמְשָׁבֵב אֲשֶׁר תִּשְׁבַּב עָלָיו... וּבְלֹא חַפְלִי אֲשֶׁר תִּשְׁבַּב עָלָיו טְמֵא יָהִיא בְּטְמֵאָת נְדַתָּה"**

משכבנה ומושבנה של הזיבת נעשים 'אב הטומאה' כדין נידה. כאמור, דין זבה כזב, ועל כן בשורה, רוקה, משכבה, מושבה ומרקבה, נעשים 'אב הטומאה' ומטמאים אדם הנוגע בהם או נושא אותם, הוא ובגדיו וחוץ ממרכיב הזיבת שמטמא את גופו הנוגע ולא את בגדיו). טהרתו של אדם זה היא בטבילה והערב שמש.

נאמר בפסוק כח: **"וְאַמְתִּירָה מַזְבֵּחַ מַזְבֵּחַ וְסִפְרָה לְהָשְׁבָעַת יָמִים וְאַחֲרֵי תְּطִהר"**

טומאת הזיבת חמורה מטומאת הנידה בכך שהזיבת אינה יכולה להיות אלא על ידי שתפסיק לראות דם ותספרור שבעה ימים נקיים.

נאמר בפסוק כת: *"וְבָיוֹם הַשְׁמִינִי תַּקְהִלֵּה שְׁתִּי תְּרִים אָוֶן בְּנֵי יוֹנָה וְהַבְּיָא אֹתָם אֶל־הַבָּיִן..."*

טומאת הזבה חמורה מטומאת הנידה גם בכך שהזבה צריכה להביא קרבנות לכפרה לאחר שהיא נטהרת. גם כאן נוכל לתאר את פנייתו של הכהן אל הזבה בדברי תוכחה ומוסר, על מעלת הצניעות והטהרה הרואים לאשה בישראל, לעומת הפגמים הנගודל הבא מחוסר צניעות.

נאמר בפסוק לו: *"וַיַּעֲשֵׂה הַבָּיִן אֶת־הַאֲחָד חַטֹּאת וְאֶת־הַאֲחָד עַל־הָ...*

קרבן החטאתי בא לכפר על מעשה החטא והעליה מכפרת על פגם המחשבה, **דברי הספורנו** (בפסוק יט):

"וְאֵשֶׁת כִּי תַהֲיוֹת זֶבֶת דָם - לִימְדָד דָינֵי הנְדָה וְזֶבֶת וְחַטָּאת אֲתָה קָרְבֵן חַטֹּאת וְעַוְלָת, וְבָוָה הָעִיר כִּי לֹא יִקְרַה וְהַבְּנוֹת עָמוֹ זָולָת לְהָעִיר אָנוֹן עַל מְרִי קְרֵם בְּפֻועַל וּבְמַחְשָׁבָה... וּבָבֵן רָאוִי שְׁתְּסִפּוֹר שְׁבָעָה נְקִיִּים עַד יִעֲרָה עַלְיהָ רֹוח תְשׁוּבָה וְטָהָרָה וְאוֹתָהָהּ תְּמָבוֹל וְתְכֹופָר בְּחַטָּאת עַל פָּעָולֹת הָרָע וּבְעַוְלָה עַל הַמַּחְשָׁבָה."

סיכום דין זבה

- א. דרגת הטומאה של הזבה היא 'אב הטומאה'.
- ב. הנטמאים מהזבה (UMBRA, מברשה, מרוקה, ממושבה, ממושבנה, ממרכבה) נעשים 'אב הטומאה' כמותה.
- ג. טהרת הנטמאים מהזבה (או הנעשים 'אב הטומאה' מכוחה, ככלומר ממושבנה, מושבה וכו') כוללת: טבילה, הערב שמש וטבילת בגדים (חוץ מהנטמא ממרכבה).
- ד. טהרת הזבה כוללת: ספירת שבעה ימים נקיים ללא ראיית דם, טבילה במקווה, הערב שמש, וביום השמיני הבאת קרבנות: שני תוריים או שני בני יוֹנָה, אחד לחטאתי ואחד לעולה.

חתימה (פסוקים לא-לא)

"נאמר בפסוק לא: זֶה זָרַתֶּם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטְמָאתֶם..."

המילה "זֶה זָרַתֶּם", פירושה, הפרשה והרתקה, והיא מוסבת על משה ו אהרן, המצויינם בראש הפרק כמי שנאמרה להם פרשה זו.
בכך מצויה ה' את משה ואהרן ללמד את ישראל דיני טומאה אלה,
ובכך יזכו להפרישם מטומאה וירגילים בשמרות קדושת המחנה.

"זֹלֶא יִמְתֹּא בְּטַמָּאתֶם בְּטַמָּאתֶם אֶת־מִשְׁפָּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכֶם"

נאמר לילדים, שה' אוהב את ישראל וחפץ להשרות שכינתו עליהם,
ועל כן דואג לטובתם, שלא ירידו במעלותם, וכדברי הבכור שור:
"זֶה זָרַתֶּם בְּתוֹכֶם בֵּין הַמְּלָאכִים, וַעֲדֵינוּ לְהִווּת נְקִיִּים וְתָהוֹרוּם
וְקָדוֹשִׁים וְעַם סְגֻלָּה, וְאֵם יִבְנֶנוּ לִפְנֵי טָמָאים אוֹ יִאֲבְלוּ בְּקָרְשִׁי,
שָׁם כָּאֹכְלִים עַל שָׁולְחָנֵי יְמֹתוּ בְּכָרְתָּה... אֲבָל אֵם יִשְׁמְרוּ עַצְמָם
בְּטָהָרָה אוֹ טָבָה לָהֶם".

המסרים העולים מפרק טו

1. אהבת ה' לישראל - ה' מביא על החוטא את חוליו הזיבות, כדי לעוררו לתשובה.
2. מעלה הצניעות - מחלות הזיבה באות כעונש על חוסר צניעות.
3. מעלה התורה - כל פרשה בתורה ערבה על הקדוש ברוך הוא, אפילו פרשיות כמו זב וזבה.
4. קדושת המשכן וקדשו - הטמאים מוזהרים שלא להיכנס למשכן ולא לגעת בקדשו.
5. קדושת התורה - לימוד התורה מטהר את האדם ושומר עליו מכל מחשבה פסולה, אפילו כשעוסק בפרשיות כמו זב ובעל קרי, זבה ונידה.
6. קדושת תורה שבعل פה - דין טבילה במקווה אינו מפורש בפסוקים, אלא בא במסורת תורה שבעל פה.
7. הودיה לה' - הζב מביא תור לעולה כדי להודות לה' שrifא אותו מזובנו.
8. התורה מעוררת את האדם לתשובה - על ידי קרבן החטא והעליה הזבה מתעוררת לשוב בתשובה על שפוגמה במעשה ובמחשבה.
9. קדושת ישראל - ה' משרה שכינתו על ישראל כי הם עמו וסגולתו, ولكن עליהם להיות קדושים וטהורים.

סיכום לפרשנות תזריע ומצורע

ה' אלקי ישראל אוהב את ישראלocab האוהב את בניו וכל מה שהוא מייסרמן הרוי זה לטובתם, כפי שנאמר בחומש דברים (ח, ה): "בַּיּוֹם כִּי יָסֶר אֲישׁ אֶת בְּנֵי הָאֱלֹהִים מִיָּפֶרֶךְ", על כן כאשר אדם מישראל שוכח את אהבתו לרעהו ומדבר בגנותו או שעיניו צרה בחברו, שלח לו ה' נגע צרעת כדי לעוררו לחזור בו ממעשונו הרע.

גם כשה' מכח את בניו, הוא מגלה את מידת רחמיו ואינו מעוניין מיד בעונש חמור - בגופם, אלא שלוח תחילת נגע בbatisיהם כדי לעוררם. אם לא שבו מדריכם הרעה נתן ה' נגע בבגדיהם, ורק אם המשיכו להחזיק ברעותם, שב הנגע ופוגע בגופם.

סמכוות ההכרעה בדייני נגעים ניתנה בידי הכהנים הידועים באהבותם הגדולה לישראל, ועליהם הוטל להוכיחם בנחת ובכבוד, בחכמה ובתבונה.

הכהנים שמחים בשמחתם של ישראל ומצטערים בצערים. כשהמצורע שב מחלתיו ונרפא מחוליו ומטומאתו, יוצא הכהן לקראתו מחוץ למחלנה ומורה לו מה סדר טהרתו וחזרתו בתשובה, ומתוודך יתהר ויוכל לשוב אל המחלנה, לחיים חדשים של אהבה ואחווה שלום ורעות.

מלבד בדייני הצרעת דאג ה' ללמד את ישראל בדייני טומאה שונים – זב, זבה, בעל קרי ונידה – המורים לישראל כיצד לשמור על היוטם עם קדוש לה', ומאפשרים את המשך השרתת שכינתו יתרבץ בתוכנו.

סיכום דין נגעי בתים

פסקות הכהן	מצב הנגע לאחר הסגר השלישי	פסקות הכהן	מצב הנגע לאחר הסגר השני	פסקות הכהן	מצב הנגע לאחר הסגר שני	פסקות הכהן	מצב הנגע לאחר הסגר	תאור הנגע
				קולף וטהור	כהה הנגע, חלק או נתמעט	מסגיר לשבעה	בשתי אבניים מקירות הבית נראת מראה יקרק או אדמדם שקווע בקייר (בוגוד שני גויסים לפחות)	
		מטהרו בצליפורים	לא חוזר הנגע	חולץ כווצה וטה, וمسגיר לשבעה ימים	התפשט			
		טמא ונוטץ בבית	חוזר הנגע	הסגר לשבעה ימים נוספים	עמד בעינו			
		קולף ומוטהר בצליפורים	כהה הנגע, חלק או נתמעט					
מטהרו בצליפורים	לא חוזר	חולץ כווצה וטה, ומסגיר לשבעה ימים נוספים	התפשט או עמד בעינו					
טמא ונוטץ בבית	חוזר	טמא ונוטץ בבית						

—
**לעילוי נשמהת
הוריינו היקרים**
הר"ר שלמה זלמן ומרת יוכבד
רחמני זצ"ל

הרבי דוד יצחק ומרת רחל
אלטשולר זצ"ל

—
הוקדש על ידי ילדיהם
לווי יצחק ויהודית רחמנני הי"ז

